

שער הכוונות דרושי פסח דרוש י' ב

ובזה יתבאר לך לשון מאמר אחד מספר הזהר בפר' בשלח בדף' נ"ב ע"ב בענין קריעת ים סוף בפסוק "מה תצעק אלי" ואמר שם רשב"י ע"ה בהאי מלה לא תשאל ולא תנסה את ה'.

ובודאי שביאור המאמר הזה עמוק מאד כיון שמצינו לרשב"י ע"ה שהפליג בהסתר' סודו ואמר "בהאי מלה לא תשאל".

וביום שמורי ז"ל ביאר לנו המאמר הזה היינו יושבים בשדה תחת האילנות ועבר עליו עורב אחד צועק וקורא כדרכו, ומורי ז"ל ענה ואמר אחריו "ברוך דיין האמת". שאלתי את פיו ואמר לי כי אמר לו העורב ההוא כי לפי שגילה הסוד הזה לכל בני האדם בפרהסיא - לכן נענש בעת ההיא בב' ד' של מעלה וגזרו עליו שימות בנו הקטן. ותיכף הלך לביתו ובנו היה מטייל בחצר ובאותה הלילה חלה את חליו ומת אחר ג' ימים, רחמנא ליצלן. ולכן ראוי לכל בעל נפש הרואה הדברים האלו להסתירם בתכלית ההסתר, זולת הכלל הנודע בכל החכמה הזו, כי כבוד אלקים הסתר דבר, ואין מקום להאריך בזה כי הדברים נודעים. וכל מה שיסתיר האדם הסודות מלגלותם למי שאינו ראוי הוא משובח ומכובד בפמליא של מעלה. והעושה היפך מזה מכניס עצמו בסכנה עצומה בעוה"ז במיתת עצמו בהכרת ח"ו ובמיתת בניו הקטנים נוסף על עונש נשמתו בגהינם שאין קץ לעונשו, וכמו שהזכיר רשב"י ע"ה בסוף אדרא זוטא, ועיי"ש.

והטעם שנענש מורי ז"ל בביאור מאמר זה, וכמו שהזכיר רשב"י ע"ה עצמו שאמר "בהאי מלה לא תשאל" -- הענין הוא כי הנה נודע שאין החיצונים נאחזין אלא במוחין של קטנות (כי הם דינין תקיפין), ובהיות האדם מתעסק בסודות התורה אם יהיה בענין זמן הגדלות העליון או בשאר דרוש חכמת האמת שהם ענינים למעלה -- אין לאדם כל כך סכנה כמו בזמן שעוסק בסודות זמן הקטנות כי בהתעסקו בהם הנה החיצונים מתעוררים בהם ומתאחזין שם ומזכירים עונותיו של האדם המתעסק בהם.

וזה סוד משה רבינו ע"ה רבן של נביאים שנאמר בו 'וינס משה מפניו'. והטעם הוא לפי שענין המטה אשר נהפך לנחש הוא בחינת קטנות דז"א הנקרא 'נחש' (כמו שיתבאר בע"ה), ובהיותו מתעסק בדרוש ההוא נתיירא וינס מפניו. ולכן הסוד הזה צריך להעלימו -- אם מפאת עצמו, ואם מפני שאין אנו יודעים אמיתתו אפילו טפת גרגיר של חרדל מן הדרוש ההוא.

ונחזור לענין לבאר אותו המאמר בענין האילה ההיא שרחמה צר וחביבה על בעלה ובעת לידתה מזדמן לה נחש אחד ונושך בערייתא ויולדת כו'.

דע, כי האילה הזו היא נוקבא דז"א החביבה מאד על בעלה ז"א. והנה בליל א' של פסח נזדווגו יחד ואז היה זווג מעולה גמור לפי שהז"א נגדל בתכלית הגדלות, וגם בחינת היסוד שנזדווג אז עמה הוא יסוד גדלות. ולהיות זווג ההוא זווג עליון, ולא נעשה ע"י -- נאסר בזווג תחתון כנ"ל. והנה הנוקבא מעוברת מן הזווג ההוא כל ימי הפסח וביום הז' של פסח יולדת אותו. [ועיי' בדרוש יום אסרו חג של סוכות כי שם נתבאר באופן אחר].

והנה נתבאר כי תיכף אחר יום א' של פסח חוזר ז"א לבחינת קטנות הראשון וצריך להיות נתקן והולך מאז ואילך. ואם הוא בימי קטנות - מכל שכן נוקבא, שאינה נבנית אלא על ידו, שהיא עדיין קטנה. ולכן נקראת עתה בשם האילת אשר רחמה צר כי הנה אין ברחמה רק הה' גבורות דמנצפ"ך (שהם בחינת עומר מנחת שעורים שנקרב ביום א' לעומר כמבואר לעיל. כי מנצפ"ך כפול הוא בגי' שער"ה; כי ב' פעמים מנצפ"ך הם תק"ס, וי' אותיות שלהם -- הרי תק"ע, ועם ה' אותיות השרשיות שהוא ענין הכללותם חמש בחמש -- הרי תקע"ה כמנין שער"ה). ולכן רחמה צר מאד כי לא נתנו בה הה' חסדים, ולכן אינה יכולה לילד לפי שאם תלד יתאחזו בה החיצונים באותם הנשמות דזווג גמור דליל פסח הא' אשר אז בתוכה בסוד העיבור, ובצאתם מפתח רחמה יתאחזו בהם בסוד "לפתח חטאת רובץ" לפי שהיא עתה בזמן הקטנות.

והתיקון לזה הוא שיחזור ז"א (שהוא עתה בסוד הקטנות) להזדווג עמה עתה בליל ז' של פסח בבחינת היסוד שבו (שהוא בבחינת קטנות), ועי"ז נפתח רחמה ויולדת. ואז החיצונים יונקים הסיגים והזוהמא והפסולת הנשאר מן הדין ההוא של זווג הקטנות ואינם נאחזים בנשמות הנולדות מן הזווג דגדלות דיום א' של פסח. ולפי שהזווג הזה הוא מבחינת היסוד דקטנות הנקרא נח"ש (כמו שיתבאר בע"ה, כי הוא דינין תקיפין) -- לכן הזווג ההוא מכונה בשם 'נשיכה' כמו שאמר "ונשיך בערייתא כולי".

ואמנם היסוד הזה בהיותו בבחי' קטנות נקרא בשם נח"ש. והטעם הוא כי היסוד נקרא שד"י כנודע, ובזמן הקטנות אין לו אלא חיות מן האחוריים של הדעת דז"א שהוא בחי' שם אהי"ה בריבועו העולה ד"ם כנ"ל. ובהתחבר דם עם שדי יהיה בגימטריא נחש.

והענין הוא כי עתה אין היסוד הזה ממשיך טפת הזרע אלא מן האחוריים של היסוד דאימא (שבתוך דעת דז"א, שהם הלבושין של המוחין דחסד וגבורה כנ"ל), והנה אימא נקרא 'אהיה' ביודין, והאחוריים שלה הוא ריבועו שהוא עולה בגי' תקמ"ד[1]. ואמנם ריבועו הפשוט של אהי"ה היא גי' ד"ם[2] ואותיות מילוייהם בגי' ת"ק כמו המילוי של שם שד"י (שהוא ת"ק כנודע)[3]. ולכן תסיר מן תקמ"ד מילוייה (שהוא ת"ק) - וישאר ד"ם. גם תסיר מן שד"י אותיות מילואו (שהוא גם כן בגימטריה ת"ק) וישאר שד"י פשוט. ואז תחבר שדי פשוט עם ריבוע שם אהי"ה פשוט (שהוא ד"ם) ויהיה הכל בגי' נח"ש.

והענין יותר בביאור הוא כי ריבוע אהי"ה הנזכר (העולה ד"ם) הוא בחינת היסוד דאימא אשר ממנו נמשכה הטיפה ביסוד ז"א (הנקרא שד"י), ניתנת בבחינת זווג אל הנקבה, והתחברות יסוד דאימא עם יסוד דז"א - הרי נחש כי כל אלו הם בבחינת דינין קשים. וזהו סוד הנחש העליון שבקדושה הנושך רחם האילה. ולכן כלילה אז יש זווג תחתון ואנו מותרים בתשמיש המטה אבל אין זה נקרא זווג גמור לפי שעדיין הוא מבחי' זמן הקטנות.

ובזה תבין ענין קריעת ים סוף שנקרע ביום זה -- שהוא קריעת רחם האילה (שהוא היסוד שבה), סוף לכל דרגין שבה) על ידי זווג נשיכת נחש העליון דקטנות.

וזה ביאור מאמר פר' בשלח הנ"ל ז"ל ובספרא דצניעותא מה תצעק אלי אלי דייקא בעתיקא תליא מלתא -- רוצה לומר כי להיות אז ז"א בבחינת קטנות - לא היה יכול להזדווג עם נוקבא בסוד נשיכת הנחש כדי לקרוע קריעת ים סוף אם לא ע"י הארה הנמשכת לו מעתיקא קדישא (הוא א"א כנודע); כי נה"י דאריך

אנפין מתלבשת בז"א ועל ידי כן מתעורר א"א להאיר בז"א ועל ידי כן מזדווג ז"א בנוקביה בסוד 'נשיכה' הנזכר. אבל שאר ההארות הנמשכות לו עתה מאבא ואמא אין בהם כח לעוררו אל הזווג הזה, ולכן בעתיקא תליא מילתא.

ובזה תבין ענין משה שכתוב בו "וינס משה מפניו כולי" כנ"ל כי הנה נתבאר אצלינו כי בכל הדברים יש קטנות וגדלות -- וגם יש בחינת 'משה' של זמן הקטנות. והוא סוד ב' שמות א"ל שד"י שהם בגי' משה, וכשתוסיף עליהם ט' אותיות שיש במילוי שם שד"י יהיו בגי' שנ"ד, ואם תוסיף ה' אותיות שיש במילוי א"ל או ה' אותיות של א"ל שד"י בפשוטם יהיה הכל בגי' שנ"ט שהוא בגי' נח'ש עם הכולל.

וזה סוד "ועשית חשן משפט" - כי החשן הוא אותיות נחש, ובו משפט ודינין תקיפין. וזהו גם כן מה שאמרו בסוף פרשת ויקהל דף רי"ט ע"א (ח"ב ריט, א) וז"ל חיה חדא אית בעלמא ואיהי שלטא על אלף מפתחן כו' -- שהוא סוד שני שמות א"ל שד"י כנזכר אשר במילואם הם עולים בגי' אלף. וזהו סוד אלף מפתחן הנזכר. והבן זה.

מקורות הזוהר באילה וסוד קשים כקריעת ים סוף

מקורות הזוהר

מה תצעק אלי

שמות פרק יד

- (טו) וַיֹּאמֶר יְקֹנֵק אֶל מֹשֶׁה מָה תִּצְעַק אֵלַי דְּבַר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּסְעוּ:
(טז) וְאַתָּה הָרַם אֶת מִטֶּה וּנְטָה אֶת יָדְךָ עַל הַיָּם וּבִקְעָהוּ וַיָּבֵאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּתוֹךְ הַיָּם בַּיַּבֵּשָׁה:
(יז) וְאַנִּי הִנְנִי מִחַזֵּק אֶת לֵב מִצְרַיִם וַיָּבֵאוּ אַחֲרֵיהֶם וְאַפְכָּדָה בְּפִרְעֹה וּבְכָל חֵילוֹ בְּרָכְבוֹ וּבְפָרָשָׁיו:
(יח) וַיִּדְעוּ מִצְרַיִם כִּי אֲנִי יְקֹנֵק בְּהַפְכָּדִי בְּפִרְעֹה בְּרָכְבוֹ וּבְפָרָשָׁיו:

חולל אילות תשמור

תלמוד בבלי מסכת בבא בתרא דף טז עמוד א

הידעת עת לדת יעלי סלע חולל אילות תשמור
חולל אילות תשמור - אילה זו רחמה צר, בשעה שכורעת ללדת, אני מזמין לה דרקון שמכישה בבית הרחם
ומתרפה ממולדה, ואלמלי מקדים רגע אחד או מאחר רגע אחד מיד מתה, בין רגע לרגע לא נתחלף לי, בין
איוב לאויב נתחלף לי?

קשה כקריעת ים סוף

תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף כב עמוד א

אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן: קשה לזווגם כקריעת ים סוף, שנאמר אלהים מושיב יחידיים ביתה
מוציא אסירים בכושרות.

תלמוד בבלי מסכת פסחים דף קיח עמוד א

אמר רב שיזבי משמיה דרבי אלעזר בן עזריה: קשין מזונותיו של אדם כקריעת ים סוף, דכתיב נתן לחם
לכל בשר וסמיך ליה לגור ים סוף לגזרים.

אמר רבי אלעזר בן עזריה: קשין נקביו של אדם כיום המיתה וכקריעת ים סוף, שנאמר מהר צעה להפתח
וכתיב בתריה רגע הים ויהמו גליו.

בראשית רבה (וילנא) פרשת ויצא פרשה סח

ד רבי יהודה בר סימון פתח (תהלים סח) אלהים מושיב יחידים ביתה, מטרונה שאלה את ר' יוסי בר חלפתא אמרה לו לכמה ימים ברא הקדוש ברוך הוא את עולמו אמר לה לששת ימים כדכתיב (שמות כ) כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ, אמרה לו מה הוא עושה מאותה שעה ועד עכשיו, אמר לה הקדוש ברוך הוא יושב ומזווג זיווגים בתו של פלוני לפלוני, אשתו של פלוני לפלוני, ממונו של פלוני לפלוני, אמרה לו ודא הוא אומנתיה אף אני יכולה לעשות כן כמה עבדים יש לי לשעה קלה אני יכולה לזווג, אמר לה אם קלה היא בעיניך, קשה היא לפני הקדוש ברוך הוא כקריעת ים סוף.

זוהר כרך א (בראשית) פרשת ויגש דף רח עמוד א

ולבתר קשין קמי האי דרגא לחברא לון כקדמיתא בגין דלא מתחברין בר כאינן ארחי דב"נ וכלא לעילא תליין ועל דא קשין קמיה כקריעת ים סוף דהא קריעת ימא לאתפתחא ביה שבילין לעילא איהו וכמה דמתפתחין שבילין ואורחין ביה הכי אתבקע ואתפתח ובגין כך כלא תליא לעילא

זוהר - רעיא מהימנא כרך ג (דברים) פרשת עקב דף רעג עמוד א

דבגין דפתורא משמאלא אוקמוה רבנן דמתניתין קשין מזונותיו כקריעת ים סוף

זוהר חדש כרך ב (מגילות) מגילת רות דף מו עמוד א

דתנינן קשין מזונותיו של אדם קמי הקדוש ברוך הוא כקריעת ים סוף. אמאי קשין אלא בגין דמזוני דעלמא לא אתיין אלא מגו דינא והקב"ה אעבר על דינא וזן לרשעים להגונים ולשאינן מהוגנים והקב"ה זן לכולם מקרני ראם עד ביצי כנים.

זוהר מאמר מה תצעק אלי בעתיקא

ספרא דצניעותא – סוף פרק ד

זוהר - ספרא דצניעותא כרך ב (שמות) פרשת תרומה [דף קעו עמוד ב]

זוהר - ספרא דצניעותא כרך ב (שמות) פרשת תרומה [דף קעו עמוד ב]

עתיקא טמיר וסתים, זעירא דאנפין אתגלייא ולא אתגלייא...

ויאמר יי' אל משה מה תצעק אלי, אלי דייקא, דבר אל בני ישראל ויסעו, ויסעו דייקא, במזלא הוה תלי דבעא לאוקיר דקניה (שם טז) והישר בעיניו תעשה והאזנת למצותיו ושמרת כל חקיו עד כאן, כי אני יי' רפאך להאי דוקא:

זוהר כרך ב (שמות) פרשת בשלח דף נב עמוד א

אמר רבי יצחק בשעתא דשרו ישראל על ימא חמו לכמה אכלוסין לכמה חיילין לכמה משיריין מעילא ותתא וכלהו בכנופיא עלייהו דישראל שריאו בצלו מגו עאקו דלהון.

ביה שעתא חמו ישראל עאקו מכל סטריין ימא בגלוהי דזקפן קמייהו, בתרייהו כל אינון אכלוסין כל אינון משיריין דמצרים לעילא עלייהו כמה קטיגורין, שריאו צווחין לקודשא בריך הוא כדין כתיב ויאמר יי' אל משה מה תצעק אלי, ותאנא בספרא דצניעותא אלי (כ"א א') דייקא בעתיקא תליא כלא, ביה שעתא אתגלי עתיקא קדישא ואשתכח רעוא בכלהו עלמין עלאין כדין נהירו דכלא אתנהיר.

אמר רבי יצחק כדין כד אתנהיר כלא כחדא ועבד ימא נימוסין עלאין ואתמסרו בידוי עלאין ותתאין, ובגיני כך קשיא קמי קודשא בריך הוא כלא כקריעת ים סוף וכלא הכי אוקמוה, מאי טעמא בגין דקריעת ים (בראשית ר"ס א') סוף בעתיקא תלייא.

אמר רבי שמעון חד איילתא אית בארעא וקודשא בריך הוא עביד סגיא בגינה בשעתא דהיא צווחת קודשא בריך הוא שמע עאקו דילה וקביל קלה, וכד אצטריך עלמא לרחמי למיאי היא יהבת קלין וקודשא בריך הוא שמע קלה וכדין חייס על עלמא הדא הוא דכתיב (תהלים מב) כאיל תערוג על אפיקי מים, וכד בעיא לאולדא היא סתימא מכל סטריין כדין אתיאי ושויותא רישא בין ברכהא וצווחת ורמת קלין וקודשא בריך הוא חייס עלה (רי"ט ב') וזמין לקבלה חד נחש ונשיך בערייתא דילה ופתח לה וקרע לה ההוא אתר ואולידת מיד.

אר' ש בהאי מלה לא תשאל ולא תנסה את יי' והכי דיקא:

לא תנסו את ה'

דברים פרק ו פסוק טז

לא תנסו את יְקוֹךָ אֱלֹהֵיכֶם כַּאֲשֶׁר נִסִּיתֶם בְּמִסְפָּה:

שמות פרק יז

- (ה) וַיֹּאמֶר יְקֹנֵק אֶל מֹשֶׁה עֲבֵר לִפְנֵי הָעַם וְקַח אֶתָּה מִזֶּקְנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִטֶּה אֲשֶׁר הִכִּיתָ בּוֹ אֶת הַיָּאֵר קַח בְּיָדְךָ וְהִלַּכְתָּ:
- (ו) הִנְנִי עֹמֵד לְפָנֶיךָ שָׁם עַל הַצּוּר בְּחָרֵב וְהִכִּיתָ בַּצּוּר וַיֵּצְאוּ מִמֶּנּוּ מַיִם וְשָׁתָה הָעַם וַיַּעַשׂ כֵּן מֹשֶׁה לְעֵינֵי זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל:
- (ז) וַיִּקְרָא שֵׁם הַמָּקוֹם מִסָּה וּמְרִיבָה עַל רִיב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְעַל נִסְתָּם אֶת יְקֹנֵק לֵאמֹר הֲיֵשׁ יְקֹנֵק בְּקִרְבָּנוּ אִם אֵין:

זוהר - האדרא רבא כרך ג (במדבר) פרשת נשא דף קכט עמוד א

ועל האי תאיבו בני ישראל לצרפא בלכהון דכתיב (שמות יז) היש יי' בקרבנו אם אין, בין זעיר אנפין דאקרי יי' ובין אריך אנפין דאקרי אי"ן, אמאי אתענשו, משום דלא עבדו בחביבותא אלא בנסינא דכתיב (שם) ועל נסותם את יי' לאמר היש יי' בקרבנו אם אין.

זוהר כרך ב (שמות) פרשת בשלח דף סד עמוד ב

א"ר אבא מאי דכתיב היש יי' בקרבנו אם אין, וכי טפשין הוו ישראל דלא ידעי מלה דא, והא חמו שכינתא קמייהו וענני כבוד עלייהו דסחרון לון ואינון אמרו היש יי' בקרבנו אם אין, גוברין דחמו זיו יקרא דמלכיהון על ימא, ותנינן ראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל, אינון אשתכחו טפשין ואמרו היש יי' בקרבנו אם אין

אלא (נשא קכט א) הכי קאמר ר"ש בעו למנדע בין עתיקא סתימאה דכל סתימין דאקרי אין, ובין זעיר אנפין דאקרי יי' ועל דא לא כתיב היש יי' בקרבנו אם לא כמה דכתיב הילך בתורתך אם לא, אלא היש יי' בקרבנו אם אין, אי הכי אמאי אתענשו, אלא על דעבידו פרוודא ועבידו בנסינא דכתיב ועל נסותם את יי', אמרו ישראל אי האי נשאל בגוונא חד, ואי האי נשאל בגוונא אחרא, ועל דא מיד ויבא עמלק:

זוהר מאמר כאיל תערוג

מאמר א - זוהר ויקהל ריט, ב - רכ, א

ר"ש ור"א בריה הוו יתבי ליליא חד ולעאן באורייתא.

א"ר אלעזר לר"ש אבוי הא כתיב (בראשית ג) ואל האשה אמר הרבה ארבה עצבונך והרונך בעצב תלדי בנים ואל אישך תשוקתך וגו', ואוליפנא דדא איהו רזא עלאה, תינח לתתא אבל איהו כגוונא דלעילא מאי איכא למימר.

פתח ר"ש ואמר (תהלים מב) כאיל תערג על אפיקי מים האי קרא אוקמוה, אבל חיה חדא אית בעלמא ואיהי שלטא בשלטא על אלף מפתחן בכל יומא ואיהי נוקבא ותיאובתה (דילה) תדיר על אפיקי מים, למשתי ולא תרוואה מצחותא דכתיב כאיל תערוג וגו'.

הכא אית לאסתכלא, בקדמיתא כתיב כאיל ולא כתיב כאילת ולבתר תערוג ולא כתיב יערוג, אבל רזא דא דכר ונוקבא תרווייהו כחדא דלא לאפרשא לון וחד איהו, דלא אצטרין לסלקא דא מדא אלא תרווייהו כחדא והאי נוקבא תערוג על אפיקי מים ואיהי מתעברא מן דכורא וקשי עלה דהא על דינא קיימא.

וכד אולידת קודשא בריך הוא זמין לה חד חויה עלאה רברבא ואתי ונשיך לגבי ההוא אתר ואולידת, ורזא דא הרבה ארבה עצבונך והרונך בגין דאיהי מתחלחלא בכל יומא ובעציבו על עובדין דעלמא, בעצב תלדי בנים, בעצב דא רזא דחויה דעציב אנפיהון דעלמא, ואל אישך תשוקתך כמה דאת אמר תערוג על אפיקי מים, והוא ימשל בכך הא אוקימנא רזא דאיהו שליט עלה.

וכל דא למה בגין דאמרה סיהרא כמה דתנינן ובגיני כך אזעירת נהוראה ואזעירת שלטנהא ולית לה רשו מגרמה בר כד יהבין לה חילא, בעצב תלדי בנים כמה דאוקימנא,

ואי תימא אמאי אצטרין חויה לדא, (ס"א אלא דא פתח ארחא לנחתא כל אינון נשמתין בעלמא דאלמלא לא פתח אורחין לנחתא לתתא לא ישרי בגויה דבר נש מה כתיב לפתח חטאת רובץ מאי וכו') אלא דא פתח ארחא לנפחא כל (ס"א בכל) אינון נשמתין דעלמא דאלמלא פתח אורחין לנחתא לתתא לא ישרי בגויה דבר נש, מאי דכתיב לפתח חטאת רובץ מאי לפתח לההוא פתח דאתעדא לאולדא לאפקא נשמתין לעלמא איהו קאים לגבי ההוא פתח וכל אינון נשמתין דאצטרין לנחתא בגופין קדישין לא קאים איהו לההוא פתח ולית ליה רשו בההיא נשמתא, ואי לאו הא חויה נשיך ואסתאב ההוא נהר (ס"א אתר) ולא איהי נשמתא דאתדכיא.

והכא איהו רזא עלאה, בעצב תלדי בנים, רזא דא דא נחש דהא עמיה אולידת נשמתין בגין (שלח קע א) דדא איהו על גופא ודא על נשמתא ותררווייהו דא בדא, דא נקיט נשמתא ודא נקיט גופא.

זמינא דא חויה לאולדא כל אינון גופין עד דלא ייתי זמנא דיליה דהא הוא דכתיב (ישעיה סו) בטרם תחיל ילדה, זמנא דחויה לאולדא בשבע שנין והכא בשית מה דלאו איהו זמניה ובההוא זמנא דאוליד לון מההוא לידה ימות דכתיב (שם כה) בלע המות לנצח, וכתיב (שם כו) יחיו מתוך נבלתי יקומון,

אמר ר"ש בההוא זמנא דיתערוג מתי עלמא ויתעטודן בארעא קדישא יקומון חיילין חיילין כלהו על ארעא (ז ב) דגליל בגין דתמן זמין מלכא משיחא לאתגלאה בגין דאיהו חולקיה דיוסף ותמן אתברו (נ"א אתחרב) בקדמיתא ומתמן שארו לאגלאה מכל אתרייהו ולא תבדרא ביני עממיא כמה דאת אמר (עמוס ו) ולא נחלו על שבר יוסף,

ואמאי יקומון תמן בגין דאיהו חולקיה דההוא דאשתוי בארונא דכתיב (בראשית נ) ויישם בארון במצרים ולבתר אתקבר בארעא קדישא דכתיב (יהושע כד) ואת עצמות יוסף אשר העלו בני ישראל ממצרים קברו בשכם, ודא איהו דקאים בקיומא דברית יתיר מכלא,

ובההוא זמנא דיתערון כלהו חיילין חיילין כלהו יהכון דא לחולק אבהתהון ודא לחולק אבהתהון דכתיב (ויקרא כה) ושבתם איש אל אחוזתו וישתמודעון דא לדא זומין קודשא בריך הוא לאלבשא לון לכל חד וחד לבושי מרקמן וייתו כלהו וישבחון למאריהון בירושלם ויתחברון תמן אוכלוסין אוכלוסין וירושלם יתמשך לכל סטרין יתיר ממה דאתמשך כד אתחברו תמן מגלותא,

כיון דיתחברון וישבחון למאריהון קודשא בריך הוא יחדי עמהון הדא הוא דכתיב (ירמיה לא) ובאו ורננו במרום ציון ולבתר ונהרו אל טוב יי' וגו' כל חד וחד לחולקיה וחולק אבהתוי, ואחסנתהון דישראל תהא עד (נ"א רמתא דרומא) דמטא דרומאי ותמן ילפון אורייתא והא אוקמוה וכתביב (ישעיה כו) הקיצו ורננו שוכני עפר וגו':

כאיל תערוג מאמר ב - זוהר פנחס דף רמט, א - רמט, ב

ובחדש הראשון וגו', רבי אבא פתח (תהלים מב) כאיל תערוג על אפיקי מים כן נפשי תערוג אליך אלהים, האי קרא אוקמוה, כתיב הכא איל, וכתביב התם אילת בגין דאית דכר ואית נוקבא, (ואף על גב דאית דכר ונוקבא כולא חד, האי איל, איהו אקרי דכר, ואיהו אקרי נוקבא, הדא הוא דכתיב כאיל תערוג ולא כתיב יערוג, וכלא חד, אילת השחר),

מאי אילת השחר, אלא דא איהי חיה חדא רחמנית, דלית בכל חיון דעלמא רחמנית כוותה, בגין דבשעתא דדחיקת לה שעתא, ואצטריכת למזונא לה ולכל חיון, איהי אזלת למרחיק לארח רחיקא, ואתיאת ואובילת מזונא, ולא בעאת למיכל עד דתייתי ותתהדר לאתרהא, אמאי בגין דיתכנשון לגבה שאר חיון ותחלק לון מההוא מזונא,

וכד אתת מתכנשין לגבה כל שאר חיון, והיא קיימא באמצעייתא ופלגת לכל חד וחד, וסימן (משלי לא) ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה וגו', וממה דפליגת לון איהי שבעה, כאלו אכלה יתיר מיכלא מכלא (אימתי פליגת לון),

וכד ייתי צפרא דאקרי שחר, ייתי לה חבלים דגלותא, ובג"ד אתקריאת אילת השחר, על שם קדרותא דצפרא, דחבלים לה כיוולדה הדא הוא דכתיב (ישעיה כו) כמו הרה תקריב ללדת תחיל תזעק בחבליה וגו' (אמר ר"מ בההוא זמנא וכו' שייך אח"ז) אימתי פלגת להון כד צפרא בעי למיתי, בעוד דאיהי ליליא וקדרותא סליקת לאנהרא, כמה דאת אמר ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה וגו', כיון דאנהיר צפרא, כלהו שבעין במזונא דילה, כדין קלא חדא אתער באמצעייתא דרקיע, קארי בחיל ואמר קריבין עולו לדוכתיכו, רחיקין פוקו כל חד וחד ליכנש לאתריה דאיתחזי ליה,

כיון דאנהיר שמשא כל חד וחד אתכניש לאתריה, הדא הוא דכתיב (תהלים קד) תזרח השמש יאספון וגו', ואיהי אזלת ביממא ואתגליא בלייליא, ופלגא כצפרא, ובגין כך אקרי אילת השחר, לבתר אתתקפת כגיבר ואזלת ואקרי איל, לאן אתר אזלת, אזלת שתין פרסי מההוא אתר דנפקא ועאלת לגו טורא דחשוכא (ומתמן ארחת מזונא). אזלת בגו ההוא טורא דחשוכא ארח לרגלה חויא חדא עקימא ואזיל לרגלה, ואיהי סלקא מתמן לגבי טורא דנהורא.

כיון דמטת תמן זמין לה קודשא בריך הוא חויא אחרא ונפיק ומקטרגא דא בדא ואיהי אשתזיבת ומתמן נטלת מזונא ותבת לאתרה בפלגות לייליא ומפלגו ליילא שריא לפלגא עד דסליקת קדרותא דצפרא כיון דאנהיר יממא אזלת ולא אתחזיאת כמה דאתמר,

ובשעתא דעלמא אצטריך למטרא מתכנשין לגבה כל שאר חיון והיא סליקת לריש טורא רמאה ואתעטפת רישהא בין ברכהא וגעת גועה בתר גועה וקודשא בריך הוא שמע קלה ואתמלי רחמין וחס על עלמא והיא נחתת מריש טורא ורהטת וטמירת גרמהא וכל שאר חיותא אבתרהא רהטין ולא משכחין לה הדא הוא דכתיב (תהלים מב) כאיל תערוג על אפיקי מים מאי על אפיקי מים על אפיקי מים מהנהו דאתיבשו ועלמא צחי על מייא כדין תערוג.

בשעתא דאתעברת אסתומת כיון דמטא זמנא למילד געאת ורמאת קלין קלא בתר קלא עד שבעין קלין כחושבן תיבין (שם כ) דיענג יי' ביום צרה דאיהי שירתא דעוברתא דא וקודשא בריך הוא שמע לה וזמין לגבה כדין אפיק חד חויא רברבא מגו טורי חשוך ואתי בין טורין פומיה מלחכא בעפרא מטי עד האי איל.

ואתי ונשיך לה בההוא אתר תרי זמני, זמנא קדמאה נפיק דמא ואיהי לחיך, זמנא תניינא נפיק מייא ושתו כל אינון בעירן די בטורייא ואתפתחת ואולידת וסימנך (במדבר כ) ויך את הסלע במטהו פעמים, וכתיב ותשת העדה ובעירם,

בההוא זמנא דקודשא בריך הוא חס עלה על (ס"א עובדא) עוברתא דנחש (ס"א דחיה) דא מה כתיב (תהלים כט) קול יי' יחולל אילות ויחשוף יערות וגו' קול יי' יחולל אילות אינון חבלין וצירין לאתערא אינון שבעין קלין מיד ויחשוף יערות לאעברא (נ"א לאתערא) ההוא נחש ולאגלייא היהא חיה בינייהו למיהך,

ובהיכלו מאי ובהיכלו בהיכלו דקודשא בריך הוא כל אינון אכלוסין פתחין ואמרין כבוד מאי כבוד (יחזקאל ג) ברוך כבוד יי' ממקומו:

זוהר על המטה הנחש וניסת משה מפניו

זוהר מדרש הנעלם מאמר נחש עלי צור

נדפס בזוהר חדש בשלח נא, א עד דף נב, א, בסולם זהר חדש עמ' ד והלאה. וכן בתוספת לזוהר כרך ב (שמות) דף רעא והלאה.

ומטך אשר הכית בו את היאור קח בידך והלכת.

תניא א"ר יוסי גליף הוה חוטרא מתרין סטרין בשמא קדישא. חד סטרא דרחמי ודינא באתוון גליפין. וחד סטר דינא בדינא נחש עלי צור.

ת"ח כתיב ואתה הרם את מטך ונטה את ירך על הים. מאי ונטה כלומר ונטה בחד גיסא דגליפא ברחמי ודינא וכתיב ויט משה את ידו. ולא כתיב וישלח את ידו כלומר אסטי מחד גיסא.

ואי תימא דגליף הוה מקדמת דנא נחש עלי צור. אלא באסנא אתגליף דכתיב וישלכוהו ארצה ויהי לנחש בההיא שעתא אתגליף נחש עלי צור.

ות"ח א"ר יהודה בעא קב"ה דשמוי דהו גליפין בחוטרא יעביד אתאן.

ותניא תרין אתין אתעבידו בימא בההוא סטר דסטא משה ברחמי ודינא. [ברחמי] בוע ימא לישראל בי"ב שבילין. ואתיב בדינא על מצראי ואטבע לון בתהומא הה"ד וישב ה' עליהם את מי הים.

בההיא שעתא בעי לאפקא מיא א"ל קב"ה משה אסטי חוטרא מגיסא אחרא.

דתרין אתאן אתעבידו ביה כמא דאתעביד מסטרא אחרא חד את הכא וחד את במריבה אבל השתא והכית בצור מאי צור בהאי צור דסליק נחש לזמנא אחרא.

א"ר אלעזר מאי דכתיב קח את המטה והקהל את העדה אתה ואהרן אחיך ודברתם. מהו ודברתם אר"א מני ליה עלי נחש דהא אתעביד בצור השתא בעי דיתעביד בנחש לאשלמא שמוי דקב"ה באלין אתוון.

משמע דכתיב ודברתם אל הסלע. וכתיב וידבר העם באלהים ובמשה. מה כתיב בתריה וישלח ה' בעם את הנחשים השרפים. מה נחש חיליה בפומיה אוף הכא בפומא.

ומשה לא עביד הכי אלא הב"ה (נרא' הכה) ולא אשלים שמא אלא חזר כקדמיתא בשמא דצור ושבק דנחש הה"ד ויך ולא כתיב וידבר כמה דאתפקד ודברתם.

דתנינן צור למעבד ונחש למללא וכתיב ויך את הסלע במטהו פעמים חד דלשעבר וחד דהשתא.

תניא אר"א בה שעתא אשתאר שמא כלומר דלא אשתלים בההוא את. דשבק משה נחש ולא אשתלים כל שמא. דהא בחד גיסא אשתלים בימא. מגיסא אחרא שרי בצור ולא אשתלים בנחש.

א"ל קב"ה עבדת דשרי שמי ולא אשתלים למעבד אתין אוף את שרית ולא תשתלים לכן לא תביאו את בני ישראל. שרית לאפקא לון ולא תשלים לאעלאה להון לארעא לכן לא תביאו.

אר"א ידע לבא דמשה בקדמיתא דדחיל כד חמא נחש דכתיב וינס משה מפניו לבא חמא ולא ידע.

א"ר אלעזר כתיב ויעש משה נחש נחשת וישימהו על הנס על נס לא כתיב אלא על הנס בעא לאתקן ולהשלים מה דחסר א"ל קב"ה משה כתיב להקדישני במים במים ולא בדבר אחר כשם שהתחלתי במים בעינא דישתלים בשמי הנס במים.

א"ר אלעזר אתרא דחסר לא שלים אבל (את מגיד) [אתעביד] נסא הכא.

א"ר יהושע כתיב עשה לך שרף עשה לך לתועלתך עשה לך תקן ממה דחסרת.

עכ"ז לא תקן אלא ראייה שהיו רואין בנחש וחיין אבל לא נתקדש שמא במים ונשאר חסר מהשאר ותקנת בראיה עלה אל הר העברים הזה וראה וגו' וראית אותה ונאספת אל עמיך. הראיתך בעיניך ושמה לא תעבר.

ת"ח דעונשו הוה דאפילו ראייה [לא תקן כדחזין] כיון דעבד ליה ראייה בהאי אשלים ליה ראייה אבל לא אשלים שמייה במיא כמו כל שאר שמא.

א"ר יצחק בשעה שאמר קב"ה לכן לא תביאו אמר משה האי חוויא לתקלא דעלמא הוה.

א"ל קב"ה לאו הכי דינא הוה לחייביא וחיין למארי קשוט.

באותה שעה דכתיב וראה אותו וחי ידע משה דרכיו והצדיק עליו את הדין פתח ואמר הצור תמים פעלו דא הוא צור דקא אמרינן. אל אמונה ואין עול דכתיב וראה אותו וחי. וכתיב האל תמים דרכו [תלים יח]

א"ר חייא והא תנינן אל גזרת רחמי כד"א אל מוציאם ממצרים. אל רחום וחנון.

א"ל לאו הכי דתנינן שליט רחמי על דינא. אל בלחודוי יכולת הוא ורשותא הוא דיליה מאי יכולת שולטנותא כלומר שלטנותא דאל אתגבר גזרה דיליה כד"א יש לאל ידי [רשותא דיליה] יכולת דעינא בישא.

אמר ליה והא כתיב האל הגדול הגבור. אל גדול נצחא אל בלחודוי נצחא. וכתיב הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט הא צור. אל אמונה ואין עול וגו' הא נחש עלי צור.

נהדר למילי קדמאי וכתוב האל יעות משפט [איוב ח] משום דאורחיה דנחש לאסטאה אורחיה לכך כתיב ואין עול. האל יעות משפט ח"ו.

א"ר אלעזר היינו דכתיב אשמעה מה ידבר האל ה' [תלים פה]:

וישלח ידו ויחזק בו ויהי למטה בכפו כד"א (מטה משפט) מטה כלפי חסד.

א"ר יוסי שני מטות היו אחד של משה ואחד של הקדוש ברוך הוא משמע דכתיב ומטה האלהים. דתנינן בשעתא שהיה נוטל משה המטה היה כאלו היה ברשותו וביכלתו הה"ד ויקח משה את מטה האלהים בידו. ודאי שבידו לקח אלא מהו בידו ברשותו כאלו הוא שלו.

וא"ר יוסי ברשותו של משה היה עד שהוקם המשכן כיון שהוקם המשכן החזיר המטה לפני העדות ומשם היה נוטלו לעשות בו נסים הה"ד ויקח משה את המטה מלפני ה' כיון שלקחו הרי הוא ברשותו וכשלו היה.

א"ר יהושע אותו המטה של סנפירנון היה ומששת ימי בראשית אתברי כמה דתנינן והמכתב והמטה.

ר' יהודה אומר של עץ היה מאן דאמר של סנפירנון היה דכתיב [יחזקאל א] כמראה אבן ספיר דמות כסא. וכתיב מטה האלהים. ומאן דאמר עץ היה דכתיב ויורהו ה' עץ וישלך אל המים וגו' שם שם לו חק ומשפט ושם נסהו אמר הקדוש ברוך הוא מכאן ולהלאה הרי חק ומשפט לעשות נסים. חק ומשפט דכתיב נחש עליו צור. ושם נסהו משום דכתיב וימתקו המים. דבר אחר אמר הקדוש ברוך הוא מכאן ולהלאה חק ומשפט שלא יהא נקדש אלא במים שנמתקו.

א"ר יהודה כתיב כי מרים הם מכאן שנינו יש מים עכורים ויש מים צלולים ויש מים מתוקים ויש מים מרים.

ויצעק אל ה' למה צעק מכאן שהיה בצער באותה שעה א"ל הקדוש ברוך הוא משה הנחש שנהפך בסנה עכשיו אצטריך לחקקא ליה בצור ותרוייהו עמדו על המים המרים. ובאותה שעה נתחקק צור בנחש שהיה בו קודם הה"ד שם שם לו חק ומשפט.

כד אתא רבי אבא שאילו קמיה אמר להו שפיר קאמר ר' יהודה והכי הוא ואנא אצטריך לגלאה רזא דמלה הא חזינא דרבי יהודה גלי לה.

אלא אמר הקדוש ברוך הוא למשה משה השתא במצרים היה המטה של אהרן לדחות הקש השולט על (המצרים) [ישראל] במצרים אבל כשיצאו מצרים כמה מקטרגים מזומנים על ישראל לדחותם בים כמה מים מרים נודמנו אצלם כמה מים רעים יקטרגו בהם.

באו לים בא רהב שרו של מצרים ושל ים אמר הקדוש ברוך הוא משה הרם את מטך ונטה את ידך כיון דאמר הרם את מטך מהו ונטה את ידך אלא הרם את מטך נגד שרו של ים.

באו למרה כמה מים מרים נודמנו אצלם ונצטער משה וצעק הה"ד ויצעק אל ה'. א"ל קב"ה משה הרי לך עצה בזה השלך המטה אצלם ויתחקק נחש עלי צור שניהם (בידך) [נ"א ביחד] ויצולו [וינצלו] הה"ד ויורהו ה' עץ כמד"א [קהלת י'] מקום שיפול העץ שהוא עצה.

וישלך אל המים וכתוב שם שם לו חק ומשפט. נחש עלי צור. ושם נסהו עטרהו בנסים. אמר הקדוש ברוך הוא מכאן ולהלאה הרי לך שיעמוד אצל המים הרי לך שיתקדש שמי במים.

כשבאו לאלים באו המים לקטרג עליהם אמר קב"ה משה במקום הזה אין צריך מטה הרי יעקב שהוא האילן שבבעים נפש והוא שבעים תמרים. ושתים עשרה עינות מים שנים עשר שבטים. כשבעים עמודים ושנים עשר שבטים זכותם יגן עליכם במקום הזה שנקרא אילן והוא אלים כד"א כי יבושו מאילים אשר חמדתם [ישעי' א] מיד ויחנו שם על המים משמע דכתיב על המים ומשמע דכתיב שם שם לו ולא במקום אחר ושם שלטו בני ישראל על המים ולא הוצרך המטה. מכאן ולהלאה אצטריך המטה בנחש עלי צור אצל המים.

באו לחורב באו המים לקטרג אמר ליה הקדוש ברוך הוא והכית בצור המטה אצטריך הכא והכית לאלו באותו צור ולא בנחש. אמר משה יתיר אצטריך הכא אנא חמי מים דבעו לשטפא. אמאי הנני עומד לפניך שם על הצור והכית בצור.

א"ל קב"ה למשה עדיין במריבה עתידים המים לקטרג יותר שהם מים עכורים רעים וזדונים ויזדווגו בהם בישראל בגלוי לעיניהון ובאותה שעה אצטריך המטה והתיר עליהם הנחש בגלוי לעיניהם ויתקדש שמי הה"ד להקדישני במים לעיניהם מהו לעיניהם בגלוי כדבר שנזדווגו בהם בגלוי.

ת"ח הכי חמא דוד דכתיב לולי ה' שהיה לנו בקום עלינו אדם זה פרעה. אזי עבר על נפשנו המים הזדונים כדאמרין. וכתוב נפשנו כצפור נמלטה מפח יוקשים וגו' [תלים קכד].

א"ר אבא מה ראה משה באותה שעה שלא עשה בנחש אלא ישראל היו דוחקין למשה תנה לנו מים נתיעץ משה ואמר קב"ה אמר לי לעמוד בנחש ואנא חמי דאין גזירה לנחש במים דאין יכולתו אלא בעפר דכתיב ועפר תאכל כל ימי חיך משמע דעפרא ייכול וישיצי כל יומי אבל במיא לא וישראל דחקין לי ואף על גב דיעביד ניסא לא יעביד (לאלתר) [באתר] דא אלא כד אתחקק אתחקק בעפרא ולא במיא דכתיב וישליכהו ארצה ויהי לנחש וצור בדא אתחקק במיא במרה וכבר עבד ניסא. טב דאעביד בהאי דאתעביד ניסא אחרא מיד ויך את הסלע במטהו פעמים.

א"ל קב"ה משה יען לא האמנתם בי להקדישני דחשבתון דלא יכיל נחש במים לכן לא תביאו (ע"כ פרשת המטה) (ומטך אשר הכית בו את היאור כו' מ"ט משום דמחקק בניסין הוה ושמא קדישא עילאה רשימא ביה):

הפיכת המטה לנחש – מט"ט יצר טוב ויצר הרע

זוהר כרך א (בראשית) פרשת בראשית דף כו עמוד א

ויקח יי' אלהים את האדם ויניחהו בגן עדן וגו' ויקח מאן נטיל ליה אלא נטיל ליה מד' יסודין דאתמר בהון ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים אפריש ליה מנהון ושוי ליה בגנתא דעדן כגוונא דא יעבד קודשא בריך הוא לב"נ דאתברי מד' יסודין בזמנא דתב בתיובתא ומתעסק באורייתא קודשא בריך הוא נטיל ליה מתמן ועלייהו אתמר ומשם יפרד אפריש נפשיה מתאוה דילהון ושוי ליה בגנתא דיליה דאיהי שכינתא, לעבדה בפקודין דעשה ולשמרה בפקודין דלא תעשה, אי זכה לנטרא לה איהו יהא רישא על ד' יסודין ואתעביד נהר דאתשקיין על ידיה ולא על ידא אחרא ואשתמודעין ביה דאיהו רבון ושליט עלייהו.

ואי עבר על אורייתא אתשקיין ממרירו דאילנא דרע דאיהו יצר הרע וכל אברין דאנון מד' יסודין אתמר בהון (שמות א') וימררו את חייהם וגו' וימררו במרירו דמרה ולגבי אברין קדישין דגופא דאנון מסטרא דטוב עלייהו אתמר (שמות ט"ו) ויבואו מרתה ולא יכלו לשתות מים ממרה וגו' כגוונא דא אמרו מארי מתניתין וימררו את חייהם בעבודה קשה בקושיא, בחומר בקל וחומר, ובלבנים בלבון הלכתא, ובכל עבודה בשדה דא ברייתא, את כל עבודתם וגו' דא משנה.

אם תייבין בתיובתא אתמר בהון (שם) ויורוהו יי' עץ ודא עץ חיים וביה וימתקו המים ודא משה משיח דאתמר ביה (שם י"ז) ומטה האלהים בידו מט"ה דא מטטרון מסטריה חיים ומסטריה מיתה כד אתהפך למטה איהו עזר מסטרא דטוב, כד אתהפך לחויה איהו כנגדו מיד (שם ד') **וינס משה מפניו וקודשא בריך הוא מסר ליה בידא דמשה ואיהו אורייתא דבע' פ דביה אסור והתר** מיד (לעיל ו' ע"ב) דמחא ביה בטינרא נטל ליה קודשא בריך הוא בידיה ואתמר ביה (שמואל ב' כ"ג) וירד אליו בשבט למחאה ליה ביה ושב"ט איהו יצר הרע חויה, וכלא איהו בגלותא מחמת דיליה.

תיקוני זוהר תקונא שתין דף צג עמוד ב

כגוונא דנשמתא דרכיב על גופא וצדיק בהאי אתר אתמר ביה צדיק מושל יראת אלקי"ם בגין דאיהו מתהפך דינא לרחמי ובהאי אתר צריך שנוי מעשה בגין דיתהפך מדינא לרחמי ושנוי השם ושנוי מקום וקודשא בריך הוא דאיהו מלגאו אתמר ביה אני יי' לא שניתי דאיהו רחום וחנון לית ביה דינא כלל ולא שנויין וכד בר נש שליט על יצריה נהפך נחש למטה **ואם יצריה שלטי עליה נהפך ממטה לנחש ומיד וינס משה מפניו מאי וינס אלא הכא רמיז שנוי מקום דברח מאתריה ומקמיה ודא איהו רזא ותפקחנה עיני שניהם ובמאי אתפקחו למנדע טוב ורע דאיהו מטה כליל מתרוייהו כד אתהפך מנחש למטה אתמר ביה צדיק וטוב לו וכד אתהפך ממטה לנחש אתמר ביה רשע וטוב לו:**